

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA
W RACIBORZU

INSTYTUT STUDIÓW EDUKACYJNYCH

KIERUNEK-PEDAGOGIKA
SPECJALNOŚĆ: PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA

Sylwia Kraśnicka

**TWÓRCZOŚĆ LITERACKA I ARTYSTYCZNA MŁODZIEŻY
ZAKŁADU POPRAWCZEGO**

Praca dyplomowa
napisana pod kierunkiem
dr. Adama Szecówki

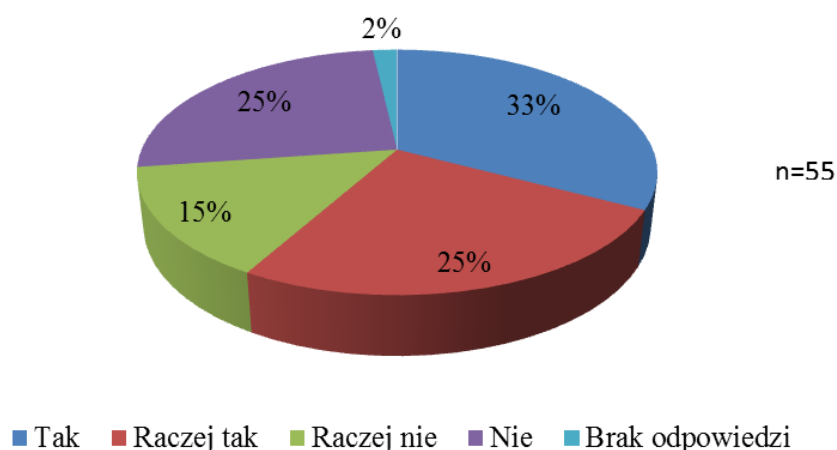
Racibórz 2011

ROZDZIAŁ 5. REZULTATY BADAWCZE

5.1. Rozumienie twórczości literackiej i artystycznej przez młodzież

Spośród przedstawionych rezultatów badawczych jeden z nich dotyczy zakresu rozumienia przez wychowanków zakładu poprawczego dziedzin twórczości literackiej oraz artystycznej. Jak wiadomo w zakładzie poprawczym organizowane są różnorodne zajęcia artystyczno-literackie, które pozwalają młodzieży niedostosowanej społecznie rozwijać swoje zainteresowanie, doskonalić umiejętności oraz zdobywanie nowych doświadczeń z tychże dziedzin. Według A. Glińskiej-Lachowicz (2009, s. 94) w procesie resocjalizacji młodzieży trudnej poszukiwane są nowe metody oddziaływań resocjalizacyjnych, dzięki ich efektywności można osiągnąć pozytywne efekty i stają się one odpowiednim narzędziem podczas procesu resocjalizacyjnego.

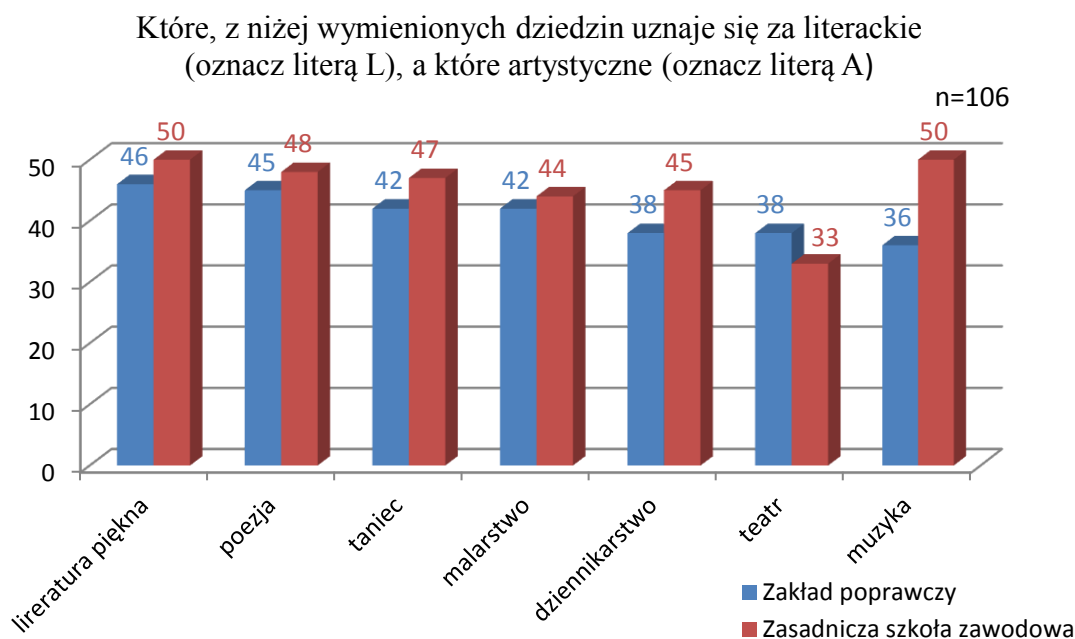
Czy z chęcią uczestniczysz w zajęciach literacko-artystycznych?

Rys. 5. Uczestnictwo młodzieży zakładu poprawczego w zajęciach literacko-artystycznych (mierzona w%)

Dane przedstawione na wykresie oznaczają to, iż 33% ankietowanych uważa, że z chęcią uczestniczą w zajęciach literacko-artystycznych. Przeciwnie 25% wychowanków przyznaje, iż niechętnie uczestniczy w tego rodzaju zajęciach. Fakt ten może niepokoić gdyż to właśnie chęć uczestnictwa młodzieży jest najważniejszym elementem w procesie oddziaływań na wychowanków placówki resocjalizacyjnej.

Przedstawione wyżej dane mogą przyczynić się do stwierdzenia jak dzisiejsza młodzież rozumie aktywność twórczą, problem ten ilustruje rysunek 6.

Rys. 6. Poziom rozumienia twórczości literackiej oraz artystycznej młodzieży zakładu poprawczego oraz młodzieży szkolnej mierzone w punktach

Z przedstawionych danych wynika, że największą trafność wśród młodzieży zakładu poprawczego stanowią dziedziny literackie, gdyż aż 46 spośród 55 wychowanków trafnie wskazało poprawną odpowiedź natomiast najmniej rozpoznawalną dziedziną okazała się muzyka, ponieważ tylko 36 wychowanków odpowiedziało poprawnie. Natomiast spośród przebadanej młodzieży szkolnej poprawność odpowiedzi była lepsza, co ilustruje lepszą świadomość młodzieży szkoły zawodowej w rozpoznawaniu dziedzin literackich oraz artystycznych.

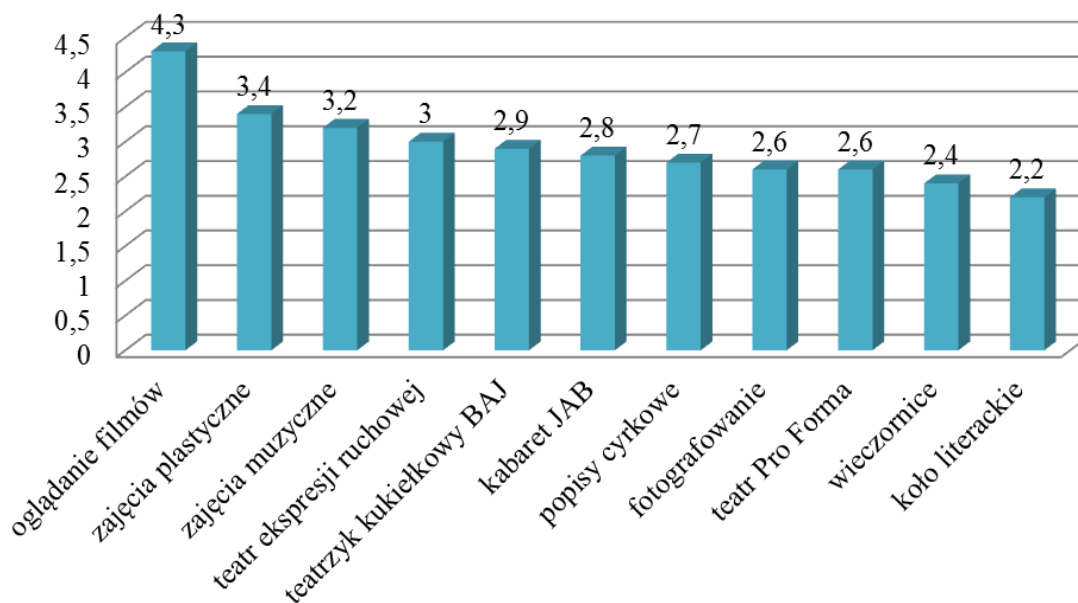
5.2. Twórczość literacka i artystyczna wśród zainteresowań badanych

Obok rozumienia wyżej zaprezentowanych dziedzin literackich oraz artystycznych przedstawić należy, jakiego rodzaju zajęcia budzą największe zainteresowanie wśród badanej młodzieży. W świetle dotychczasowych badań nad zainteresowaniami młodzieży organizowanymi zajęciami, młodzież najchętniej uczestniczy w tych zajęciach, które budzą emocję jak i również możliwość przez wychowanków do odreagowania nagromadzonych emocji. Atutami prowadzonych zajęć jest fakt, iż młodzież nie jest przymuszana do jakiegokolwiek aktywności twórczej w placówce resocjalizacyjnej. (A. Szecówka 2010, s. 104-105). Młodzież zakładu poprawczego ma możliwość uczestnictwa wszelkiego rodzaju

zajęciach kulturalno–oświatowych, które z zajęć są dla nieletnich najbardziej atrakcyjne przedstawia nam rysunek 3. W tym celu wychowankowie w podanym kwestionariuszu ankiety, dokonali oceny w skali punktowej od 1 do 5 tych zajęć, które ich zdaniem są najbardziej interesujące.

Dokonaj oceny wymienionych zajęć literackich oraz artystycznych w skali od 1 do 5 przyjmując, że 5 to najbardziej interesujące Cię, a 1 to najmniej.

n=55

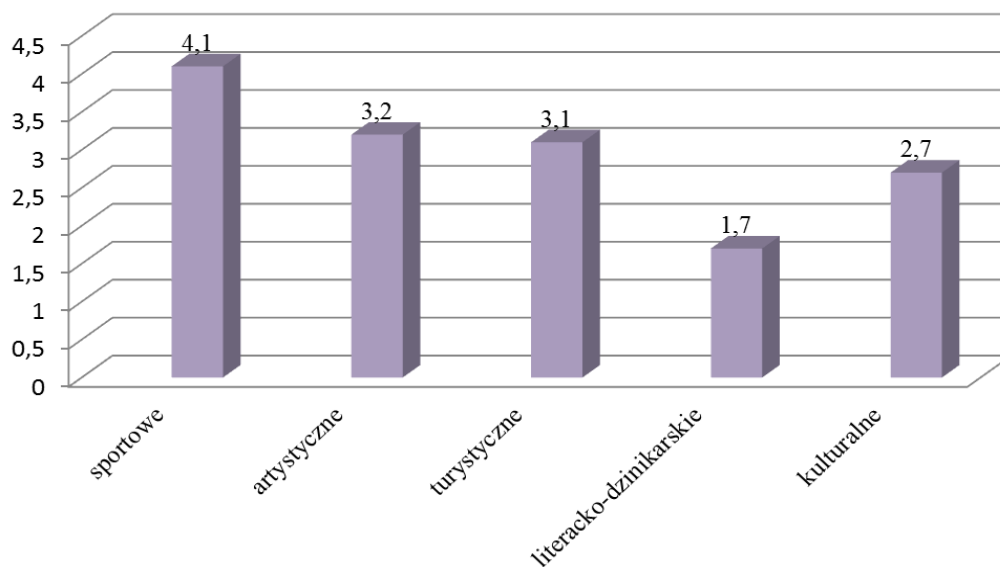

Rys. 7. Ocena wychowanków zajęć literacko-artystycznych pod względem najbardziej interesujących (mierzone w skali 1-5)

Z przedstawionych wyników badań wynika, iż największą ocenę respondenci przydzielili 4,3 oglądanie filmów, mniej popularne, ale wciąż wysoko punktowane zostały zajęcia plastyczne 3,4 oraz zajęcia muzyczne 3,2, natomiast najmniejszą liczbę punktów, przy czym najmniejsze zainteresowanie wśród młodzieży zakładu poprawczego budzą koła literackie 2,2. Wyniki te ukazują nam, iż współczesna młodzież placówki potrzebuje tych zajęć, które budzą pozytywne emocje, czy też pozwala na uwolnienie złych emocji.

Nawiązując do wyżej zaprezentowanych wyników można przedstawić, w jakiego rodzaju zajęciach uczestniczy młodzież zakładu poprawczego, spośród szeroko zaprezentowanych zajęć odbywających się w placówce resocjalizacyjnej, można je przydzielić poszczególnym grupom zajęć i na tej podstawie przedstawić, które grupy zajęć stanowią największe zainteresowanie wśród badanej młodzieży przedstawia to nam rysunek 8.

W Jakiego rodzaju zajęciach uczestniczysz? (ponumeruj w skali od 1 do 5, przy czym ocena 5 to zajęcia w których najczęściej uczestniczysz, a 1 to zajęcia, w których najmniej uczestniczysz) n=55

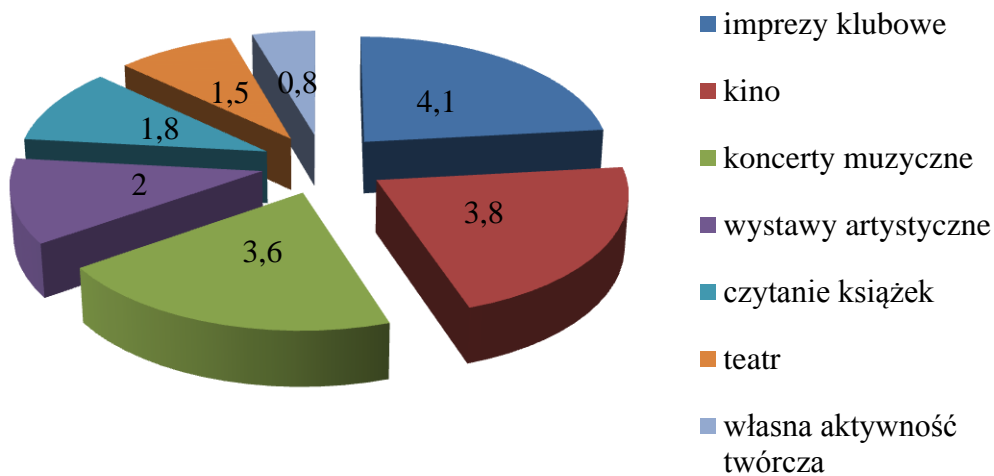

Rys. 8 Rodzaje zajęć, w których młodzież zakładu poprawczego uczestniczy (mierzone w skali pięciostopniowej)

Wykres prezentuje podział na rodzaje zajęć organizowanych w placówce. Jak wynika z zawartych na rysunku 8 danych największe frekwencja pod względem uczestnictwa wskazuje na zajęcia sportowe 4,1. Równie wysoko punktowane zostały zajęcia artystyczne 3,2 oraz zajęcia turystyczne 3,1. Wyniki przedstawiają, iż te zajęcia, które pozwalają młodzieży na wyzwoleniu swoich emocji, zdobywanie nowej wiedzy czy też pozwalają na przebywanie w otwartym środowisku stanowią największe atuty w pracy z trudną młodzieżą. Zainteresowanie młodzieży szkolnej kulturą prezentuje nam rysunek 9.

W jakiego rodzaju wydarzeniach kulturalnych uczestniczysz?
dokonaj oceny w skali od 1 do 5.

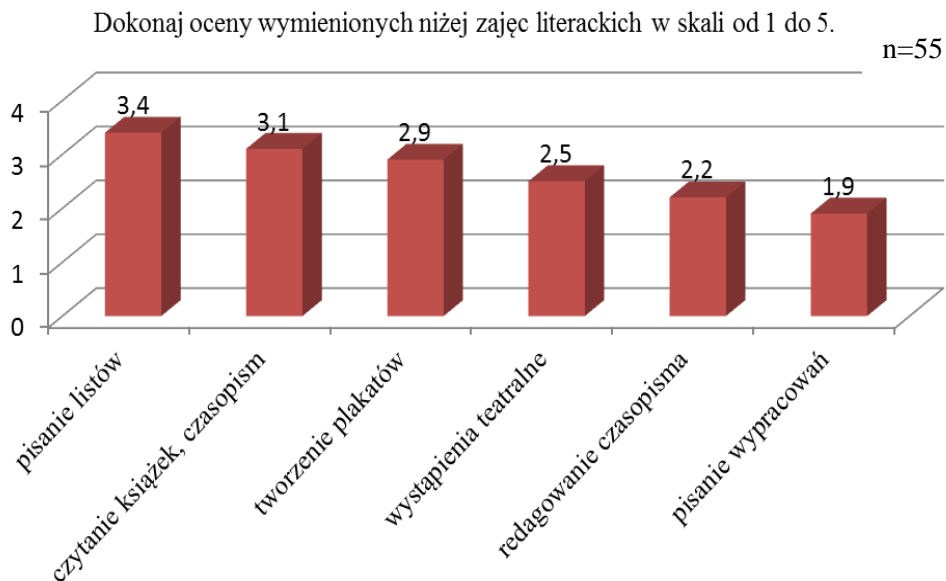
n=51

Rys. 9. Uczestnictwo młodzieży szkolnej w wydarzeniach kulturalnych (mierzone w skali 1-5)

Jak prezentuje nam wykres największą popularność wśród młodzieży szkolnej są imprezy klubowe (4,1), nieco niżej ocenione zostały kino (3,8) oraz koncerty muzyczne (3,6). Zdanych na diagramie wynika, iż młodzież szkolna poszukuje bogatych doznań wśród grup ludzi, potrzebuje ogromnych emocji, które zapewniają im imprezy masowe. Najniżej ocenione została własna aktywność twórcza (0,8) oraz 1,5 teatr. Młodzież szkolna nie interesuje się zbytnio zajęciami, które wymagają od nich poprawnego zachowania się, poświęcenia czasu czy uwagi bądź skupienia się nad jedną konkretną rzeczą. Taka postaw młodzieży doprowadza do odstawienia tradycyjnych zajęć na te, które wpływają na młodzież pobudzająco niekoniecznie pozytywnie.

Spośród wielu zainteresowań młodzieży zakładu poprawczego, część z nich dotyczy zajęć literackich placówki, wyszczególnione typy zajęć proponują wychowanką różnorodność spędzania czasu wolnego. W badaniach respondenci mieli do wyboru sześć rodzajów zajęć, zainteresowania nimi prezentuje nam rysunek 10.

Rys. 10. Ocena zajęć literackich młodzieży zakładu poprawczego (średnia punktowa w skali 1-5)

W toku procedury badawczej uzyskano wyniki wskazujące, iż młodzież spośród wymienionych wyżej propozycji najbardziej preferuje a przy czym największe zainteresowanie wzbudza pisanie listów (3,4), na drugim miejscu uprasowało się czytanie książek, i czasopism (3,1) oraz równie wysoko punktowane zostało tworzenie przez młodzież plakatów (2,9) najniżej usytuowała się przedstawiona możliwość pisanie wypracowań (1,9) Wyniki wskazują, iż młodzież zakładu poprawczego spośród szerokiego wachlarzu uczestnictwa w zajęciach literackich lubią te czynności, które rozbudzają wśród nich zainteresowanie, ciekawość, a przy czym doskonalenie umiejętności manualnej i pisarskiej.

5.3. Rodzaje twórczości literackiej i artystycznej budzące największe zainteresowanie wśród badanej młodzieży

Jeden z problemów badawczych odnosi się do rodzajów twórczości literackiej i artystycznej, które budzą największe zainteresowanie wśród badanej młodzieży. Zajmując się problemem na samym początku trzeba postawić sobie pytanie odnoszące się do tego czy w placówce są zajęcia, których młodzieży brakuje, przedstawione niżej wyniki ilustrują nam ten problem, w porównaniu z młodzieżą w środowisku otwartym.

Tabela.1. Zajęcia, których młodzieży brakuje w swoim środowisku (n=106)

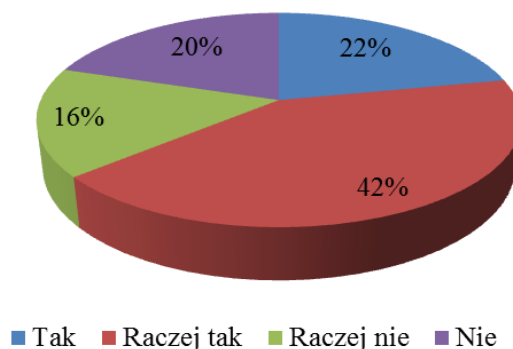
	Propozycje młodzieży
Zakład Poprawczy	rysowanie ołówkami
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	imprezy
Zakład Poprawczy	oglądanie MMA
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	więcej miejsc publicznych
Zakład Poprawczy	ognie
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	zloty motoryzacyjne
Zakład Poprawczy	gra na instrumentach

Spośród 55 wychowanków zakładu poprawczego w Raciborzu czworo respondentów oznajmiło w swojej odpowiedzi, iż w zakładzie poprawczym brakuje mu zajęć: rysowanie ołówkami, gry na instrumentach jak i również zaproponował jeden z respondentów więcej ogni oraz oglądania MMA. Wyniki te wskazują jak wielkie jest zainteresowanie współczesnej młodzieży zakładu poprawczego oraz faktu, co można jeszcze im zaproponować by mogli w pełni się doskonalić. Spośród przebadanej młodzieży szkolnej kilkoro uczniów zaproponowało, iż w życiu kulturalnym brakuje, imprez, imprez domowych, mało miejsc publicznych oraz zlotów motoryzacyjnych. Wyniki te wskazują, że współczesna młodzież szkolna z otwartego środowiska ma inne potrzeby inne aspiracje życiowe, to właśnie brak zajęć szkolnych w kierunku twórczym przyczynia się do tego stanu zainteresowań młodzieży szkoły zawodowej.

Ważnym elementem składowym tego problemu badawczego jest zaprezentowanie czy badana młodzież zakładu poprawczego jest zadowolona z przeprowadzanych zajęć artystyczno-literackich problem ten przedstawia nam rysunek nr 11.

Czy jesteś zadowolony z przeprowadzanych zajęć literacko-artystycznych w zakładzie?

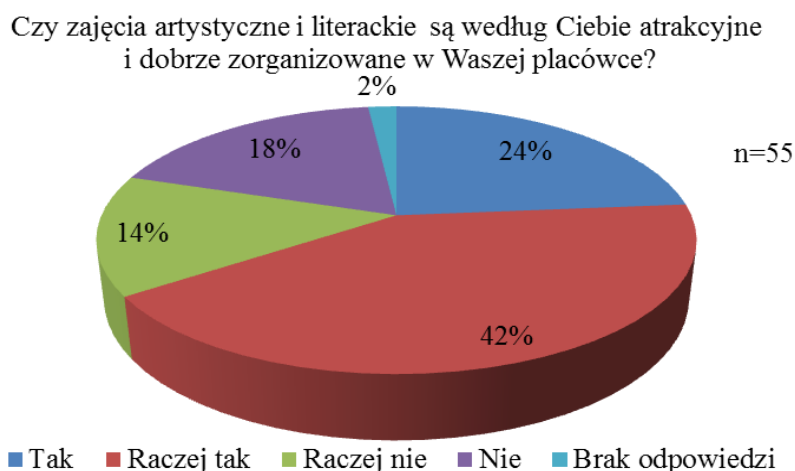
n=55

Rys. 11. Ocena wychowanków zadowolenia z prowadzanych zajęć w zakładzie poprawczym (mierzone w %)

Dane zaprezentowane wyżej jednoznacznie ukazują nam, iż młodzież zakładu poprawczego jest zadowolona z prowadzonych zajęć w placówce. Sumując liczbę procentową respondentów, którzy odpowiedzieli tak oraz liczbę odpowiedzi raczej tak wskazuje nam, iż 64% badanych jest zadowolonych z życia kulturalnego placówki. Nieznaczna część młodzieży odpowiedziała, iż nie jest zadowolona z prowadzonych zajęć (20%) Problem ten ukazuje nam, iż placówka pod względem organizacji zajęć dla młodzieży niedostosowanej społecznie jest bardzo dobrze zorganizowana, a opinia młodzieży pod tym względem jest bardzo ważna. Pod względem oceny uczniów atrakcyjności i organizacji zajęć w placówce respondenci odpowiadali następująco (rys.12)

Rys. 12. Ocena młodzieży zajęć artystyczno-literackie pod względem atrakcyjności i zorganizowania (mierzone w %)

Podobnie jak w poprzednim zaprezentowanym diagramie uczestnicy badania jednoznacznie odpowiedzieli, że są zadowoleni (tak 24%) oraz (raczej tak 42%) z przedstawionych wyników można wywnioskować, iż struktura i organizacja placówki jest wysoko postawiona pod względem dbałości o to by wzrastało zaangażowanie młodzieży w zajęciach odbywających się na terenie placówki.

5.4. Determinanty zainteresowań młodzieży

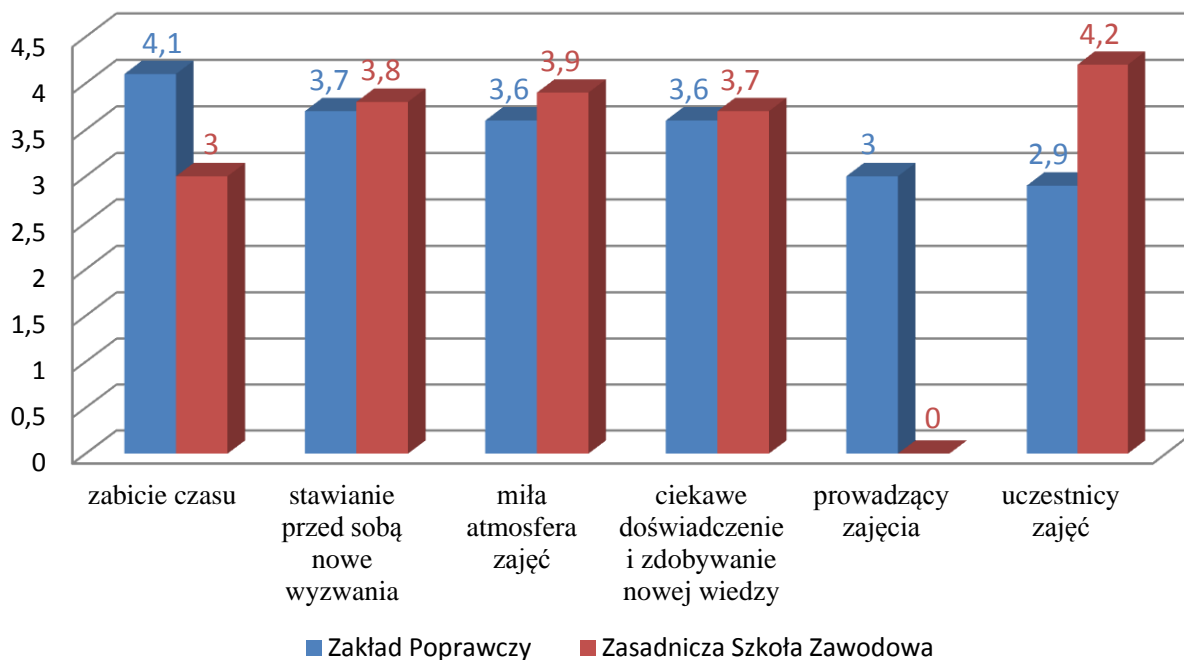
W zakładzie poprawczym zainteresowanie przez młodzież zajęciami rośnie wraz z atrakcyjnością zajęć kulturalno-oświatowych, przyczynić się do tego może wiele determinantów, które w toku badań prezentują nam, które z nich wywierają a przy tym motywują młodzież placówki do korzystania życia kulturalnego.

Powszechnie wiadomo, że są takie czynniki, które bardziej lub mniej wpływają na zaangażowanie młodzieży w czynne życie placówki. Wychowankowie zakładu poprawczego

dokonali oceny poszczególnych czynników motywujących ich do uczestnictwa w zajęciach literackich oraz artystycznych w skali punktowej od 1 do 5.

Oceń w skali od 1 do 5, które z wymienionych czynników motywuje Cię do uczestnictwa w zajęciach literacko-artystycznych.

n=106

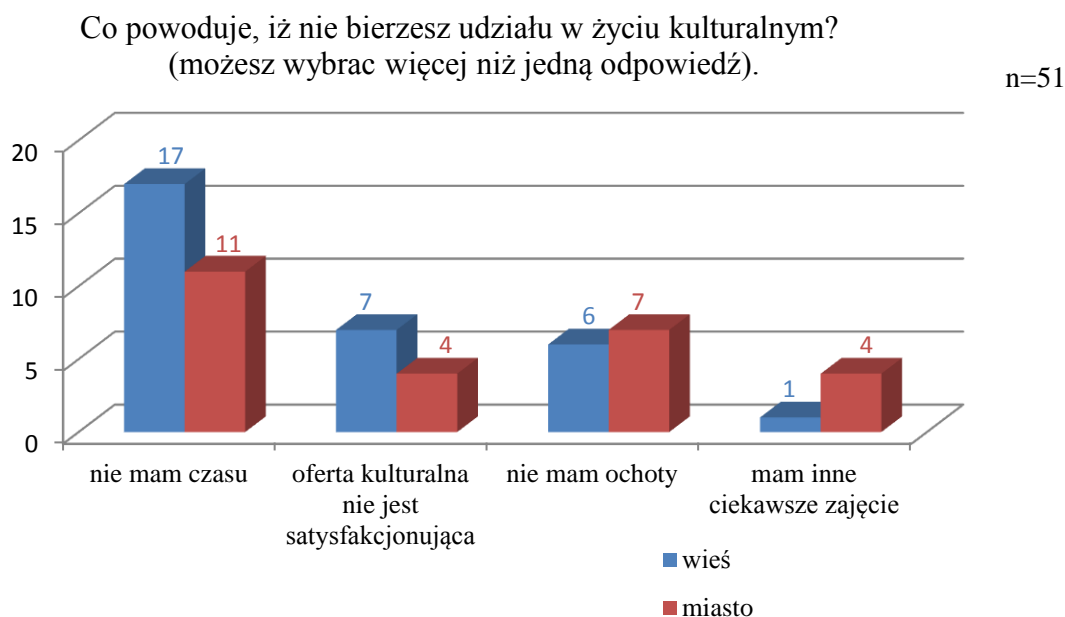

Rys.13. Determinanty zainteresowań młodzieży zajęciami literacko-artystycznymi (mierzone w skali 1-5)

Uzyskane rezultaty badawcze zostały zamieszczone na rysunku, z którego wynika, że najwyżej respondenci zakładu poprawczego ocenili zabicie czasu (4,1) natomiast młodzież szkolna najwyżej oceniła, że to właśnie uczestnicy zajęć najbardziej motywują ich do uczestnictwa w życiu kulturalnym. W pozostałych czynnikach respondenci byli niemal zgodni. Godna uwagi na wykresie jest ocena przez wychowanków placówki odpowiedzi stawianie przed sobą nowych wyzwań (3,7), oraz (3,6) ciekawe doświadczenia i zdobywanie nowej wiedzy, odpowiedzi te świadczą o dużym zaangażowaniu wychowanków w proces resocjalizacji, są świadomi, iż nowa wiedza i doświadczenia zdobyte podczas zajęć prowadzą ich ku dojrzałości społecznej. Nieco niżej wśród wychowanków zostały punktowane odpowiedzi prowadzący zajęcia (3) oraz uczestnicy zajęć (2,9) co świadczy o tym, iż wychowankowie sami decydują o swoich zainteresowaniach oraz świadczy o ich samodzielności w podejmowaniu decyzji.

W badaniach ujęto również opinię młodzieży zasadniczej szkoły zawodowej, uczniowie w pytaniu nr 13 (aneks 2) wyrazili opinię na temat, co powoduje, iż nie biorą udziału w życiu

kulturalnym. Uczniowie mieli do wyboru cztery odpowiedzi jednak mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź, (odpowiedzi zostały również sklasyfikowane pod względem miejsca zamieszkania) wyniki prezentuje wykres nr 14.

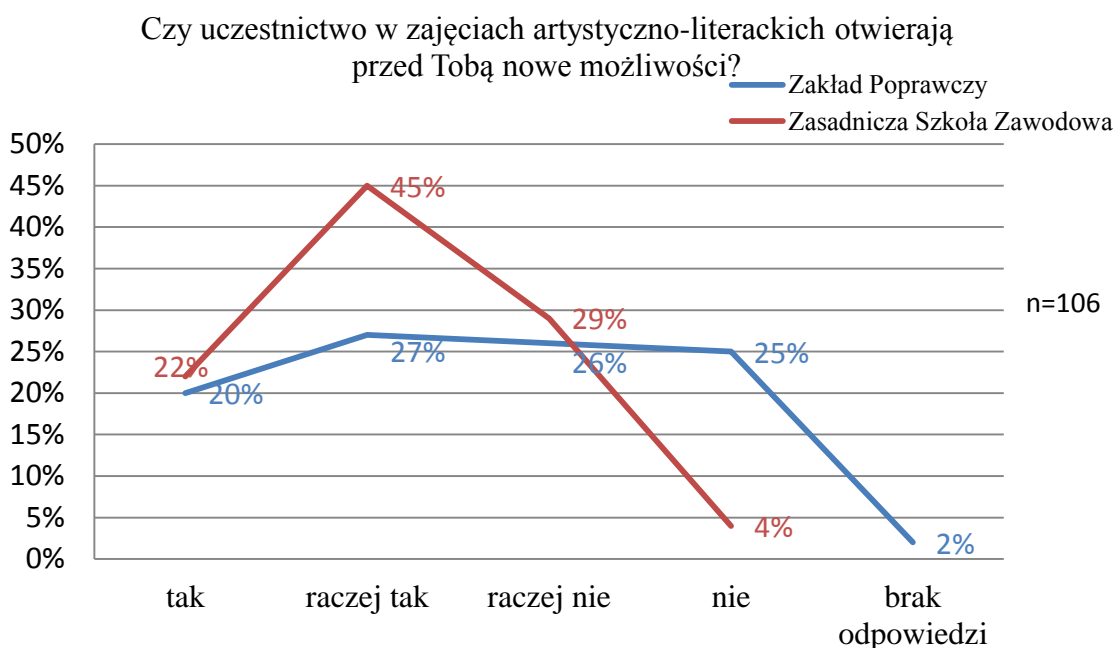

Rys. 14. Powody braku udziału młodzieży szkolnej w życiu kulturalnym

Z zaprezentowanego rysunku wynika, iż zdecydowana większość młodzieży zamieszkująca wieś zaznaczyło odpowiedź nie mam czasu, co może świadczyć o tym, iż młodzież ze wsi ma więcej obowiązków po za szkołą i mniej czasu na poświęca życiu kulturalnym, natomiast młodzież z miasta również w zdecydowanej części uważa, iż ma za mało czasu na uczestnictwo w kulturze, ponadto młodzież pochodząca ze wsi zaznacza również, iż oferta kulturalna nie jest satysfakcjonująca (7 odpowiedzi), młodzież z miasta również podobnie uważa (4 odpowiedzi), jednak więcej miastowej młodzieży (7 odpowiedzi) zaznaczyło, iż nie ma ochoty na uczestnictwo w życiu kulturalnym, z czego podziela te zdanie sześciu mieszkających na wsi, czyli nie tylko brak czasu bądź mała oferta kulturalna przyczynia się do uczestnictwa w życiu kulturalnym, ale również brak chęci ze strony młodzieży przyczynia się do takich wyników w kwestii uczestnictwa w kulturze ankietowanych. Najmniej respondentów przyznało, iż ma inne ciekawsze zajęcia 1 odpowiedź spośród młodzieży mieszkającej na wsi i 4 odpowiedzi młodzieży miastowej. Dzisiejsza młodzież wymyka się od uczestnictwa w kulturze upierając się, iż nie mają dość wolnego czasu by z niej korzystać, choć powinni wiedzieć, iż dla tak młodych ludzi oferta kulturalna zarówno w mieście jak i w współczesnych wsiach jest bardzo duża, ale młodzież nie wykorzystuje tego.

5.5. Walory aktywności literackiej i artystycznej

Kolejny problem badawczy dotyczył, jakie walory zawiera aktywność literacka i artystyczna. Badanie tej problematyki miały na celu ukazać, jakie korzyści płyną z uczestnictwa w zajęciach literacko-artystycznych młodzieży. Poniższy wykres ilustruje nam czy według młodzieży zajęcia literacko-artystyczne otwierają przed nimi nowe możliwości dane te prezentuje nam rys 15.

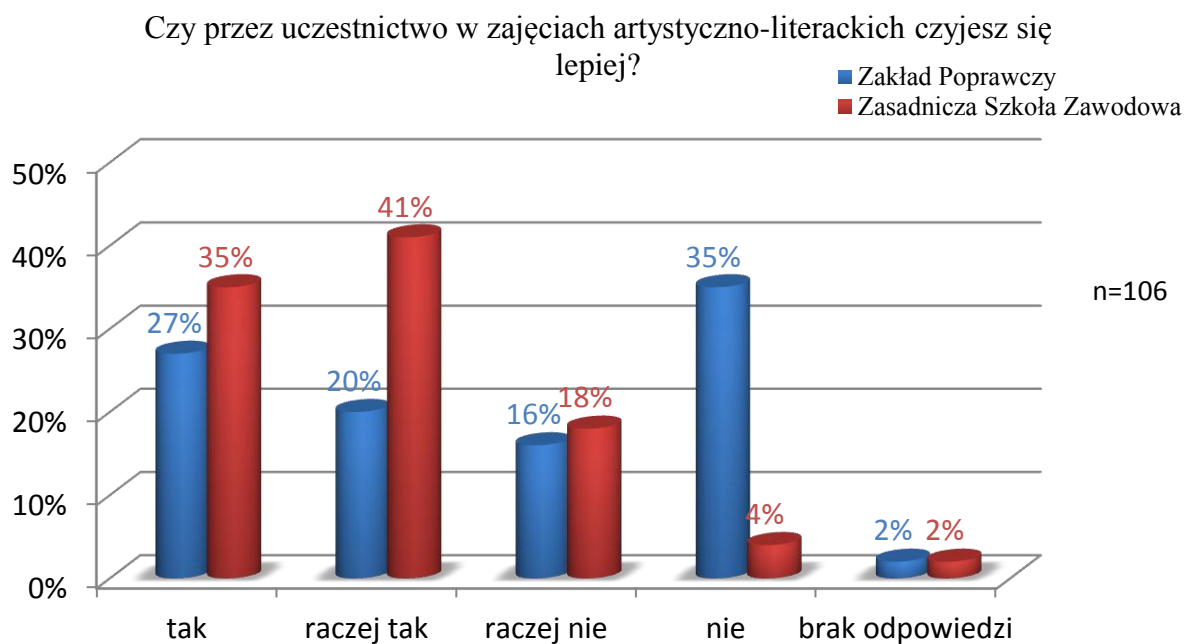

Rys. 15. Przedstawienie wpływu zajęć artystyczno-literackich na nowe możliwości (mierzone w %)

Z danych zaprezentowanym na wykresie wynika, iż spośród 55 wychowanków zakładu poprawczego 20% odpowiada, iż uczestnictwo w kulturze otwiera przed nimi wiele możliwości natomiast nieco wyżej 22% respondentów spośród 51 uczniów szkoły zawodowej również odpowiedziało tak, przeciwnie 25% wychowanków uważa, iż zajęcia artystyczno-literackie nie przyczyniają się do nowych możliwości, jedynie 4% uczniów zasadniczej szkoły zawodowej zaznaczyło, że życie kulturalne nie otwiera przed nimi nowych możliwości. W danych wynika, iż młodzież zakładu poprawczego bardzo różnorodnie odpowiadała, choć więcej było odpowiedzi negatywnych.

Zadając młodzieży niedostosowanej społecznie pytanie czy przez uczestnictwo w zajęciach kulturalno-oświatowych czują się lepiej, należy uwzględnić fakt, iż młodzież różnorodnie będzie określać właśnie własne samopoczucie w tym środowisku, mimo iż placówka w Raciborzu jest o charakterze półotwartym to nie można tu mówić o otwartym

środowisku i porównaniu z młodzieżą szkolną. Rysunek 16 zaprezentuje wyniki, które przedstawiają czy młodzież przez życie kulturalne czuje się lepiej.

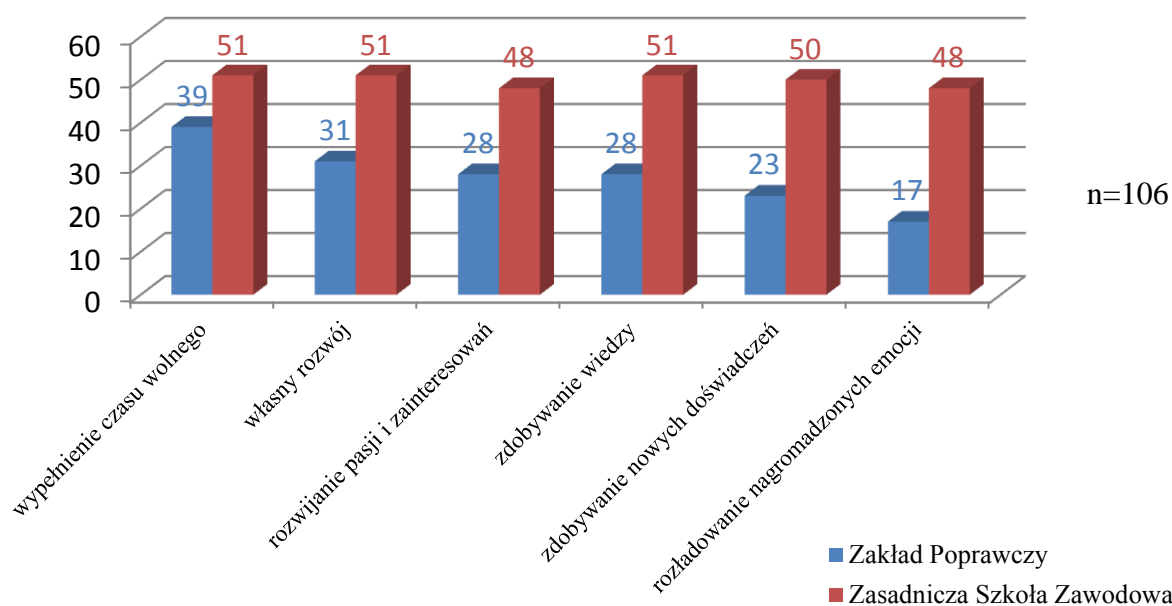
Rys. 16. Stosunek samopoczucia młodzieży do zajęć artystyczno-literackich (mierzone w %)

Jak wynika z badań spośród 55 wychowanków 27% uważa, że tak przez kontakt z kulturą czują się lepiej przeciwnie 35% wskazuje, iż uczestnictwo w zajęciach kulturalno-oświatowych nie ma wpływu na samopoczucie, Respondenci szkoły zawodowej uważają, w 35% że kultura ma wpływ na ich samopoczucie niewielka ilość spośród ankietowanych uczniów 4% wskazało, że nie ma wpływu.

Zaprezentowane wyniki określają nam, iż właśnie prowadzenie zajęć literacko-artystycznych przyczynia się do polepszenia samopoczucia młodzieży w placówce, stwierdzić należy, iż prowadzone zajęcia przyczyniają się do wzrostu poprawnego zachowania się młodzieży społecznie nieprzystosowanej, jak wskazują wyniki w otwartym środowisku młodzież uważa, że przez życie kulturalne czuje się lepiej, więc hipotetycznie można założyć, iż młodzież z zakładu poprawczego po przez zdobycia nawyku pozytywnego spędzania czasu wolnego przeniesie je do otwartego środowiska, co przyczyni się do lepszego procesu socjalizacji.

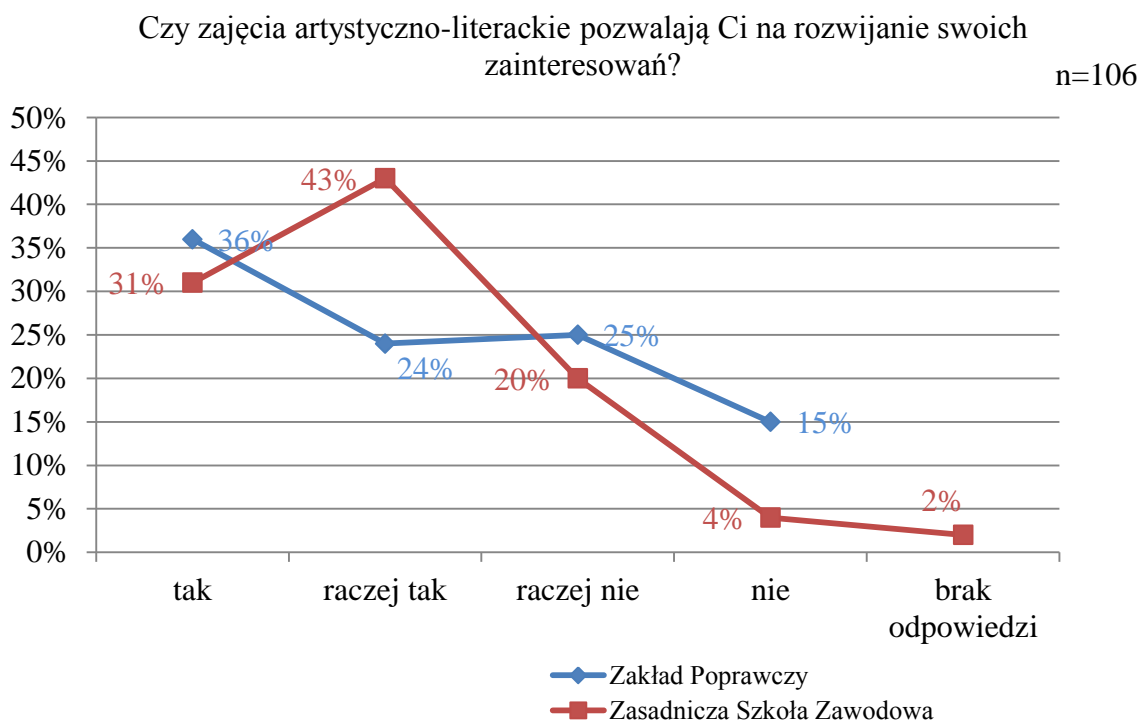
Przedstawione niżej na rys. 17 dane zaprezentują oprócz opinii wyrażonej przez wychowanków na temat korzyści płynących z uczestnictwa w kulturze, w toku postępowania badawczego uwzględnione zostały również opinie młodzieży szkolnej ze otwartego środowiska.

Jakie korzyści płyną z uczestnictwa w zajęciach artystyczno-literackich?

Rys. 17. Korzyści płynące z uczestnictwa w zajęciach artystyczno-literackich, wyniki przedstawione na podstawie punktów

Z analizy rysunku 14 wynika, iż spośród 55 wychowanków zakładu poprawczego 39 stwierdza, że wypełnienie czasu wolnego jest dla nich główną korzyścią, nieco mniej respondentów zaznaczyło odpowiedź (31) własny rozwój oznacza to, iż dla wielu z nich dbałość o własny rozwój jest bardzo ważnym elementem, 28 spośród ankietowanych zaznaczyło, iż rozwijanie pasji i zainteresowań oraz zdobywanie wiedzy, to według nich korzyści z uczestnictwa w zajęciach artystyczno-literackich, najmniej respondentów zakładu poprawczego 17 oznajmiło, że korzyścią z zajęć literacko-artystycznych jest rozładowanie nagromadzonych emocji. Choć można było przypuszczać, że właśnie młodzież takiego argumentu zastosuje, a jednak tak wysoko punktowana została odpowiedź własny rozwój świadczy to o tym, iż wychowankowie dojrzałe myślą o swojej przyszłości. Prawie wszyscy uczniowie szkoły zawodowej uważają, iż każda z wymienionych czynności korzystnie na nich wpływa po przez uczestnictwo w życiu kulturalnym. Choć młodzież szkolna uważa, iż każda z wymienionych korzyści jest dla nich faktycznie po przez uczestnictwo w kulturze korzystna to jednak, nie uczestniczą w tych zajęciach, które faktycznie dają im te korzyści, o czy świadczy rysunek 9, który zaprezentował, iż na pierwszym miejscu dla nastolatków są imprezy, prywatki, a gdzie doświadczenia artystyczno-literackie odchodzą w dal.

Rys. 18. Stosunek młodzieży na wpływ zajęć artystyczno-literackich na rozwój ich zainteresowań (mierzone w %)

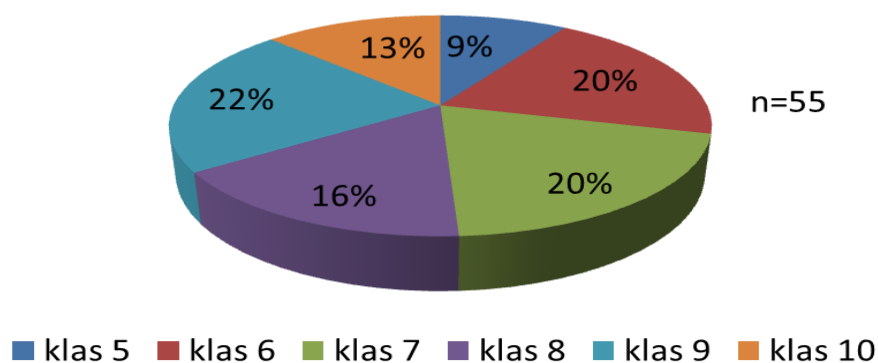
Wyżej przedstawiony wykres ukazuje, że 36% spośród 55 wychowanków zakładu poprawczego zdecydowanie przyznaje, że zajęcia artystyczno-literackie pozwalają im na rozwijanie własnych zainteresowań, przeciwnie 15% spośród respondentów placówki stwierdza, iż zajęcia prowadzone w zakładzie nie przyczyniają się do rozwoju ich zainteresowań, dla porównania w toku postępowania na zadane pytanie czy uczestnictwo w życiu kulturalnym pozwala Ci na rozwijanie swoich zainteresowań? Młodzież szkoły zawodowej w Raciborzu twierdzi: 31% uczniów, że życie kulturalne pozwala im na rozwijanie zainteresowań własnych, przeciwnie temu zdaniu odpowiedziało 4 % respondentów, natomiast 2% młodzieży nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi. Z zaprezentowanych wyników odczytać można, iż młodzież zakładu poprawczego w Raciborzu dzięki prowadzonym tam zajęciom może rozwijać swoje zainteresowania.

5.6. Działania zwiększające aktywność literacko-artystyczną młodzieży zakładu poprawczego

W zakładzie poprawczym w celu zwiększenia aktywności literacko-artystycznej należy kierować się zasadami, które w swym założeniu mają na celu wzbudzanie zainteresowania oraz wzrostu lepszego samopoczucia wśród podopiecznych. Wszelkie działania należy tak

ukierunkować by zwiększyć aktywność twórczą wychowanków, bo jak podkreśla K. Kukielczyński, twórczości to nie tylko to, co tworzymy, komponujemy, malujemy, ale również to, co widzimy oraz słyszymy (za: E. Konieczna, 2004, s. 24) a więc należy starać się pobudzać wszystkie zmysły wśród wychowanków zakładu poprawczego w celu lepszego ich zrozumienia oraz wzbudzenia pozytywnych emocji. Zaprezentowane na rys. 18 dane pokazują, że zajęcia zorganizowane w placówce rozwijają zainteresowania wychowanków. Spośród tak szerokiej propozycji zajęć młodzież prezentuje nam szersze zainteresowania, które zostały zaprezentowane w tabeli 1. Można stwierdzić, iż można jeszcze bardziej rozbudować zainteresowania młodzieży.

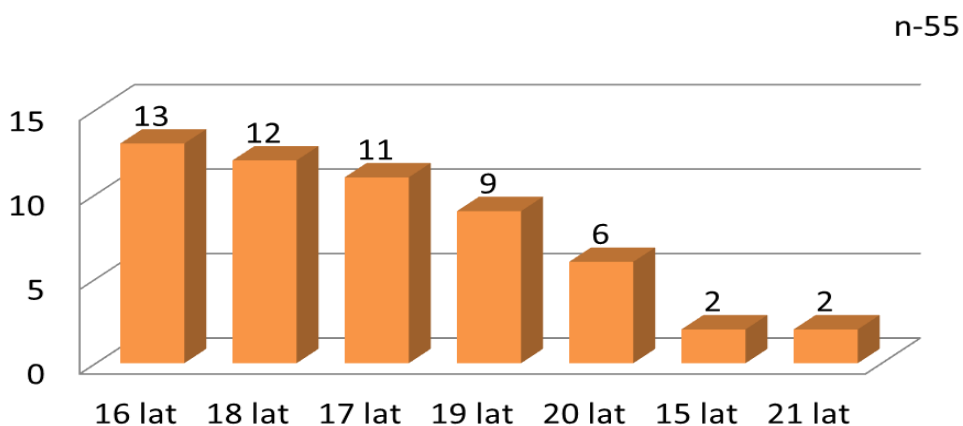
Metryczka:

Rys. 3. Osiągnięcia szkolne wychowanków zakładu poprawczego (mierzone w %)

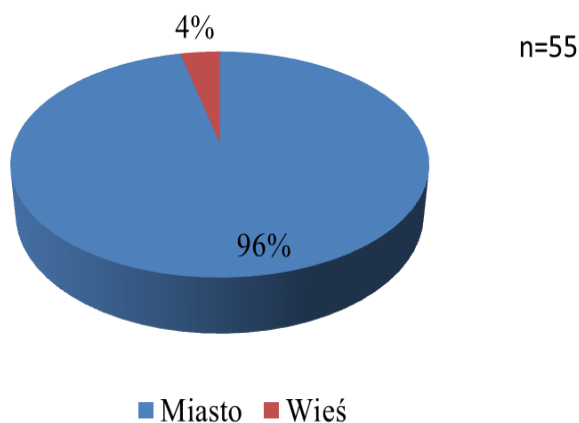
Badani to młodzież, która ukończyła klas pięć, co stanowi 9% badanych. Kolejno 20% to wychowankowie, którzy ukończyli klas sześć, tyle samo respondentów ukończyło klas siedem, natomiast 16% młodzieży to respondenci z ukończonymi ośmioma klasami, nie mniej liczną grupę 22% respondentów to uczniowie, którzy ukończyli klas dziewięć, mniej liczną klasą stanowią wychowankowie, którzy ukończyli klas dziesięć, co stanowi 13% wszystkich badanych. Poniższy wykres prezentuje nam wiek badanej młodzieży zakładu poprawczego w Raciborzu, można zwrócić uwagę na zróżnicowanie wieku między poszczególnymi wychowankami

Rys. 4. Wiek badanych wychowanków Zakładu Poprawczego w Raciborzu

Z danych na rysunku wynika, że wiek wychowanków jest bardzo zróżnicowany. Badana młodzież jest w wieku od 15 do 21 lat. Wśród których największą część wychowanków stanowi przedział wiekowy 16-18 lat, nieliczną grupę, bo tylko 2 wychowanków jest w wieku 15, najstarszą grupę wychowanków w wieku 21 lat stanowią jedynie 2 badanych. Średnia wieku badanych wynosi 17,69 lat. Z zaprezentowanego wykresu wynika, iż pomiędzy niektórymi z wychowanków różnica wieku wynosi 5-6 lat, taka rozbieżność wiekowa może wpływać na ich funkcjonowanie z grupą.

Rys. 1. Miejsce zamieszkania wychowanków (mierzone w %)

Spośród wszystkich badanych 96% to wychowankowie zamieszkujący miasto, natomiast wieś zamieszkuje jedynie 6% respondentów.